

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text>;

2. Аграрне право : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В.П. Жушман, В.М. Корнієнко, Г.С. Корнієнко та ін. ; за ред. В.П. Жушмана та А.М. Статівки. – Х. : Право, 2010. – 296 с.

3. Мельничук М. О., Мельничук О. Ф., Правове регулювання виробництва органічної сільськогосподарської продукції в Україні. Економіка. Фінанси. Управління: Актуальні питання науки і практики. 2017. № 5. С. 98–108.

*Науковий керівник: кандидат юридичних наук,
доцент Корнієнко Г.С.*

Павлига А. В.,
аспірантка кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМАТИКА ПИТАННЯ

Сектор альтернативної енергетики України є одночасно найбільш перспективним та проблемним з погляду реформ у цій галузі. Наразі в Україні є великий потенціал щодо використання та запровадження ринку альтернативної енергетики, однак вони займають лише незначну частку від загального енергообміну країни, тому необхідне заохочування підприємців та законодавчо грамотне врегулювати цього процесу.

Виробництво енергії з альтернативних джерел може допомогти пом'якшити деякі наслідки проблеми з традиційними джерелами енергії, такі як забруднення та виснаження ресурсів. Україна має кілька потенційних альтернативних джерел енергії. Одним із бар'єрів для їх використання є відсутність уніфікованого визначення поняття «альтернативна енергетика» в законодавстві України.

Кілька років тому Україна встановила спеціальні тарифи для компаній з відновлюваної енергетики для розширення виробництва зеленої енергії та зобов'язалася купувати всю вироблену енергію. Але ці високі тарифи стали тягарем для держави, яка стикається з рецесією, спричиненою епідемією коронавірусу. Уряд очікує скорочення економіки на 10% у другому кварталі після падіння на 1,3% у першому кварталі.

Хотілося б наголосити, що Україною було підписано Меморандум про зниження тарифів на сонячну генерацію [1], що своєю чергою показує наближення та прагнення України привести національне законодавство до європейського рівня. Саме в ньому передбачалася необхідність врегулювання його положень на законодавчому рівні. В свою чергу цим меморандумом було закладено розроблення проєкту закону №3658, що передбачає реструктуризацію “зеленого” тарифу у період з 01.07.2020 р. до 31.12.2029 р.

В липні цього року ВРУ прийняла закон №810-IX в першому читанні та врегулювала питання щодо:

- функціонування електрогенерації;
- оптимізації рівня “зеленого тарифу”, а саме зменшення тарифів для деяких об’єктів;
- балансування фінансового навантаження на кінцеву ціну;
- врахування інтересів як учасників ринку альтернативної енергії, так і її споживачів;
- впровадження відповідальності за небаланс своїх акцептованих та фактичних графіків виробництва електроенергії;
- надання можливості брати участь в аукціонах сонячних електростанцій, які розміщені на фасадах будівель/даху тощо
- гарантування стабільності законодавства до 2030 року щодо незмінності “зеленого” тарифу [3].

«Зелений» тариф із прийняттям вищезгаданого закону було знижено для діючих сонячних та вітрових електростанцій шляхом введення коефіцієнта зниження. Зниження становило 15% для сонячних електростанцій, введених в експлуатацію між 07.07.2015 та 31.12.2019 потужністю від 1 МВт і більше, або 7,5 % для станцій потужністю менше 1 МВт.

Що стосується зміни в процедурах аукціонів щодо розподілу квот державної підтримки, то раніше закон чітко зазначав, що аук-

ціони з розподілу квот державної підтримки повинні проводитися 2 рази на рік, не пізніше 1 квітня та 1 жовтня поточного року, відтепер вони плануватимуться Кабінетом Міністрів щороку, не пізніше ніж 1 грудня. Кабінет міністрів також встановить щорічні квоти допомоги виробникам відновлюваної енергії, які на цей час досить складно передбачити, але явно недостатньо для всіх.

З 1 січня 2021 року, запроваджується відповідальність за дисбаланси та становитиме 50%, а з 2022 року - 100%. Електростанції потужністю менше ніж 1 МВт залишатимуться відповідальними за дисбаланси за існуючими нормами, тобто, починаючи з 1 січня 2021 року, ставка відповідальності зростатиме на 10% щороку і досягне 100% до 2030 року [2].

Також Закон №810-IX від 21.07.2020р. передбачив, що на період з 1 липня 2020 року по 31 грудня 2029 року “зелений” тариф не буде змінений чи скасований, а також знижувальні коефіцієнти не будуть змінюватись або скасовуватись.

Важливими змінами в законодавстві є обмеження щодо відпуску електроенергії з виробниками відновлювальної енергетики оператором системи передачі. З 1 січня 2021 року оператор системи передачі за межами балансуючого ринку має право обмежити відпуск електричної енергії виробникам відновлювальної енергетики, яким встановлено “зелений” тариф або переможцям аукціону шляхом придбання послуги із зменшення навантаження з метою забезпечення операційної безпеки [4].

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що розвиток галузі альтернативної енергетики в Україні знаходиться на початковій стадії. Обмеження розвитку даного виду промисловості включають: недостатність фінансових стимулів, невідповідність законодавчим вимогам та правова невизначеність, бюрократична тяганина, погане фінансування досліджень і розробок, недостатня інформація про споживачів тощо.

Тому, незалежний та систематичний огляд поточної законодавчої бази із його аналізом та пропозиціями вдосконалення може сприяти розвитку галузі та максимально наблизити його відповідно до міжнародних стандартів.

Список використаних джерел

1. Енергетичний дайджест від KPMG Law Ukraine: Огляд подій на ринку енергетики України [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://biz.ligazakon.net/analytics/196552_energetichniy-daydzhest-vd-kpmg-law-ukraine.

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810-20#Text>.

3. Кильчинська Ю. Реструктуризація “зеленого” тарифу та інші зміни до законодавства про ВДЕ Взято з оригінальної статті на LegalHub: <https://legalhub.online/energetyka/restrukturyzatsiya-zelenogo-taryfu-ta-inshi-zminy-do-zakonodavstva-pro-vde/> [Електронний ресурс] / Юлія Кильчинська. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://legalhub.online/energetyka/restrukturyzatsiya-zelenogo-taryfu-ta-inshi-zminy-do-zakonodavstva-pro-vde/>.

4. Нові правила гри для виробників електричної енергії з відновлювальних джерел енергії в Україні [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://eba.com.ua/novi-pravya-gry-dlya-vyrobnykiv-elektrychnoyi-energiyi-z-vidnovlyuvalnyh-dzherel-energiyi-v-ukrayini/>.

5. Дослідження здійснене у рамках виконання проєкту “Альтернативна енергетика в Україні: шляхи системного законодавчого регулювання”, за фінансової підтримки Національного фонду досліджень України”.

*Науковий керівник: доктор юридичних наук,
доцент Харитонова Т. Є.*